

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2132

Vragen van het lid **Kant** (SP) aan de minister-president, minister van Algemene Zaken en de minister van Justitie over *een mogelijke uitgebreide algemene bewaarplicht van verkeersgegevens*. (Ingezonden 30 juli 2004)

1
Heeft u het voornemen een uitgebreide algemene bewaarplicht van verkeersgegevens te steunen en voor te stellen tijdens het Nederlands voorzitterschap?¹

2
Heeft de acceptatie van dit voorstel tot consequentie dat vele honderden miljoenen bestanden van onschuldige mensen worden opgeslagen?

3
Hoe verhoudt deze maatregel zich tot de in artikel 8 van het EVRM neergelegde «dwingende noodzaak» om de persoonlijke levenssfeer aan te tasten als u weet dat de meeste gegevens niet noodzakelijk zullen zijn?

4
Hoe hoog schat u de kosten van dit voorstel voor telecommunicatiebedrijven?

5
Kunnen politie en Justitie nu al telefoon- en internetgebruikgegevens van verdachte personen opvragen?

6
Bent u bereid te beargumenteren dat het uitbreiden van de opslag tot effectievere terrorisme- en criminaliteitsbestrijding zal leiden? Hoeveel effectiever? Hebt u internationaal vergelijkingsmateriaal?

7
Hoe voorkomt u dat opsporingsinstanties door de bestanden van allerlei niet-verdachte mensen gaan kijken, zogenaamde «fishing operations»?

¹ www.bof.nl «Nederland is voorstander bewaren verkeersgegevens».

Antwoord

Antwoord van minister **Donner** (Justitie), mede namens de minister-president, minister van Algemene Zaken. (Ontvangen 23 augustus 2004)

1
In de Verklaring betreffende de bestrijding van terrorisme, die op 25 maart 2004 door de Europese Raad werd aangenomen, wordt de Raad de opdracht gegeven om maatregelen te bestuderen voor het opstellen van voorschriften voor het bewaren van verkeersgegevens door telecommunicatie-aanbieders, zodat deze voorschriften voor 1 juni 2005 kunnen worden aangenomen.

In vervolg daarop is een ontwerp-kaderbesluit over de bewaring van verkeersgegevens telecommunicatie, met inbegrip van internet met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten, daaronder begrepen terrorisme, opgesteld. Het initiatief voor het ontwerp is genomen door Frankrijk, Ierland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Bij brief van 14 juli 2004, van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (Kamerstukken II, 22 112, Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie, Fiche 1) is uw Kamer geïnformeerd omtrent dit ontwerp-kaderbesluit. Dit ontwerp wordt onder Nederlands voorzitterschap verder behandeld. Het ontwerp-kaderbesluit heeft tot doel het langer bewaren van verkeers- en gebruikersgegevens voor strafrechtelijke doeleinden, die uit anderen hoofde toch al opgeslagen worden. Het Nederlandse standpunt ten aanzien van een bewaarplicht voor dergelijke gegevens is in beginsel positief.

2
Nee. De bewaarplicht heeft in beginsel betrekking op verkeers- en gebruikersgegevens die nu al worden

opgeslagen in verband met de bedrijfsvoering van telecomaanbieders. Acceptatie van het ontwerp-kaderbesluit heeft als gevolg dat deze gegevens onder omstandigheden langer bewaard blijven dan nu het geval is.

3

Artikel 8 EVRM bepaalt dat een beperking van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is toegestaan voor zover daarin «bij de wet is voorzien» en dit «in een democratische samenleving noodzakelijk is» in het belang van enkele met name genoemde doelen, waaronder het voorkomen van strafbare feiten. Onder het doelcriterium «het voorkomen van strafbare feiten», is de strafvorderlijke afwikkeling van strafbare feiten, waaronder de opsporing daarvan, begrepen. De voorgestelde bewaarplicht heeft tot doel bij te dragen aan de voorkoming en bestrijding van ernstige strafbare feiten, waaronder terrorisme en voldoet derhalve aan het doelcriterium. Verkeers- en gebruikersgegevens zijn gegevens die belangrijk, soms zelfs essentieel kunnen zijn in een strafrechtelijk onderzoek. Thans komt het voor dat dergelijke gegevens vernietigd zijn en dus niet meer beschikbaar zijn voor de opsporing. Het gedurende een bepaalde tijd bewaren van deze gegevens kan dan ook noodzakelijk worden geacht in verband met de bestrijding van ernstige strafbare feiten. Gelet op de eisen van artikel 8 EVRM, streeft Nederland naar een regeling waarin een juist evenwicht wordt gevonden tussen de gestelde doelen en aspecten als de aard en inhoud van de te bewaren gegevens en de te stellen bewaartermijn. Opgemerkt zij dat de richtlijn betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (2002/58/EG) in artikel 15 nadrukkelijk ruimte laat voor een bewaarplicht als in het ontwerp-kaderbesluit is voorgesteld. Bij de eis dat inmenging in het privacyrecht noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving geldt een eigen beoordelingsruimte voor de nationale overheid. Deze moet de afweging maken of regeling van de bevoegdheden nodig is voor de opsporing van strafbare feiten. Hierbij dient te worden afgewogen of het

individuele belang van de burger bij bescherming van de persoonlijke levenssfeer in bepaalde gevallen minder zwaar dient te wegen dan het algemene belang van de opsporing van strafbare feiten. Bij deze inmenging in de persoonlijke levenssfeer dient een aantal waarborgen in acht te worden genomen, die in het nationale recht nader moeten worden uitgewerkt. Naast de te stellen bewaartermijn, gaat het hierbij in het bijzonder om de voorwaarden waaronder welke personen van deze verkeersgegevens kennis kunnen nemen.

4

Op dit moment kan ik geen schatting van de kosten geven. Aan het invoeren van een bewaarplicht zullen voor het bedrijfsleven en wellicht ook de overheid kosten zijn verbonden. Met het bedrijfsleven zal overleg worden gepleegd over de kosten van de bewaarplicht. Ik laat onderzoek doen naar de mogelijke modellen voor de uitvoering van een bewaarplicht, inclusief de kosten daarvan. Nederland zal in het onderhandelingsproces in Brussel inzetten op het beperken van de kosten tot het niveau dat noodzakelijk is om het gestelde doel te bereiken.

5

Ja. Het Wetboek van Strafvordering kent bevoegdheden tot het vorderen van verkeers- en gebruikersgegevens van de aanbieder van openbare telecommunicatienetwerken en -diensten. De bevoegdheden tot het vorderen van dergelijke gegevens worden aangepast in Stb. 2004, 105 (vorderen gegevens telecommunicatie), dat nog niet in werking is getreden. In het thans bij de Tweede Kamer ahangende wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enkele andere wetten in verband met bevoegdheden tot het vorderen van gegevens (Kamerstukken II, 2003/04, 29 441) blijven deze bevoegdheden gehandhaafd.

6

Dat het openbaar ministerie bij het opvragen van verkeers- en gebruikersgegevens nul op het rekest krijgt als de gegevens vernietigd zijn, is een feit. Het verlengen van de opslag van gegevens zal daarom zeker een verbetering opleveren van de bestrijding van terrorisme of van criminaliteit in het algemeen. Ik geef

een voorbeeld. Als in de meer dan drie maanden na de aanslag in Madrid nog aangetroffen auto die kennelijk gerelateerd is aan de aanslag (ANP bericht 25 juli 2004), gegevens worden aangetroffen die duiden op telecommunicatieverkeer dan is het uiteraard voor het verder onderzoek van groot belang dat de verkeers- en gebruikersgegevens daaromtrent nog bestaan.

Verscheidene Europese landen kennen reeds een bewaarplicht voor dergelijke gegevens. In het verband van de Europese Unie wordt thans een enquête uitgevoerd ten behoeve van een actuele internationale vergelijking, die zal worden betrokken bij de besprekingen over het ontwerp-kaderbesluit.

7

Een eventuele invoering van een bewaarplicht van verkeers- en gebruikersgegevens waarborgt dat de gegevens gedurende een bepaalde periode beschikbaar blijven. Het vervolgens kunnen raadplegen (vorderen) van die gegevens wordt beheerst door de regels van het Wetboek van Strafvordering. In het Wetboek van Strafvordering wordt bepaald dat dergelijke gegevens slechts kunnen worden gevorderd indien sprake is van verdenking van een misdrijf of verdenking dat in georganiseerd verband strafbare feiten worden beraamd of gepleegd. Een bevoegdheid tot zogenoemde «fishing operations» kent het Wetboek van Strafvordering niet. De onder een bewaarplicht vallende gegevens zullen dan ook niet zonder meer voor de opsporingsinstanties beschikbaar zijn.